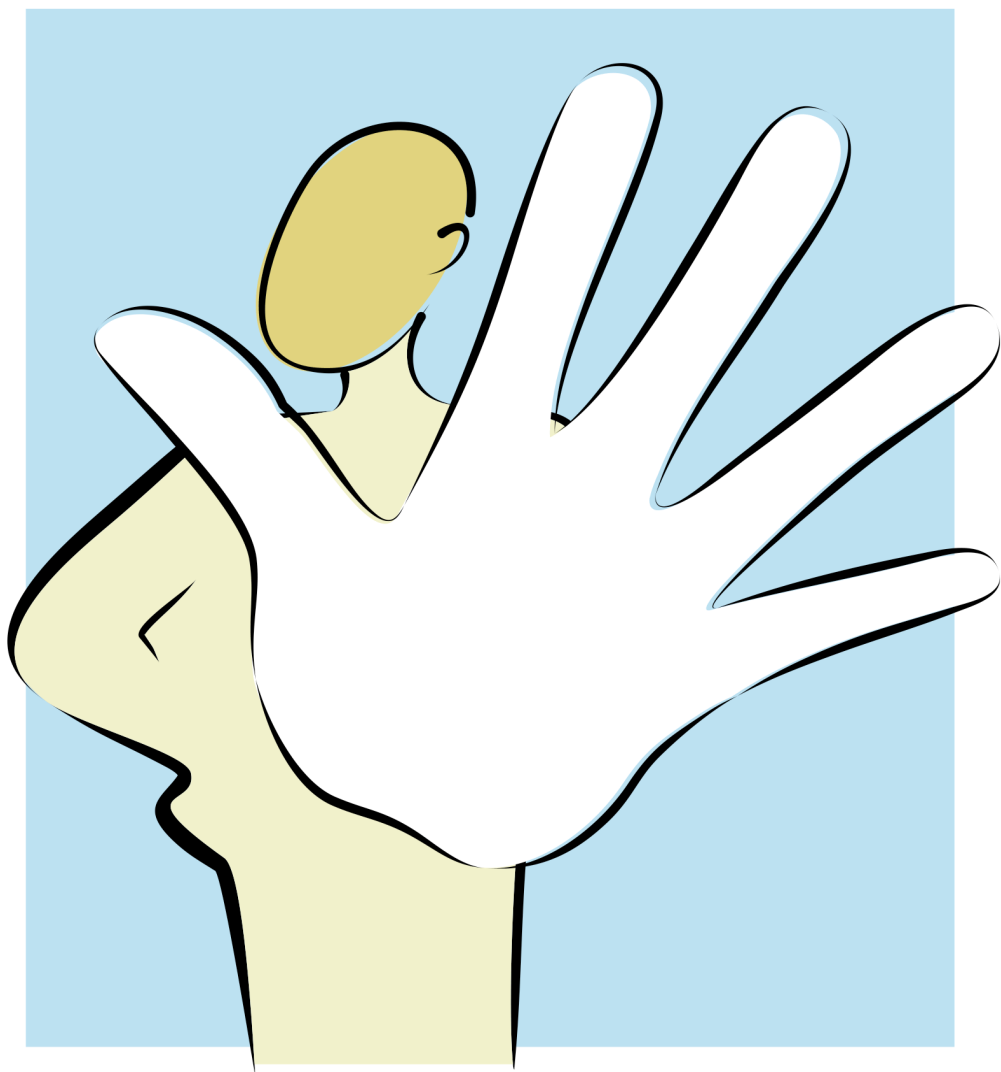

Politika ochrany pred sexuálnym zneužívaním, násilím a obťažovaním

Pre oddelenie medzinárodnej spolupráce

Politika ochrany pred sexuálnym zneužívaním,
násilím a obťažovaním

Pre oddelenie medzinárodnej spolupráce

Vytvorila Globálna skupina pre feminizmus a genderovú demokraciu
Oddelenia pre medzinárodnú spoluprácu a jeho zahraničné zastúpenie
Gajev trg 2 | Sarajevo | Bosna a Hercegovina

Politika ochrany pred sexuálnym zneužívaním, násilím a obťažovaním

Pre oddelenie medzinárodnej spolupráce

05 ÚVOD

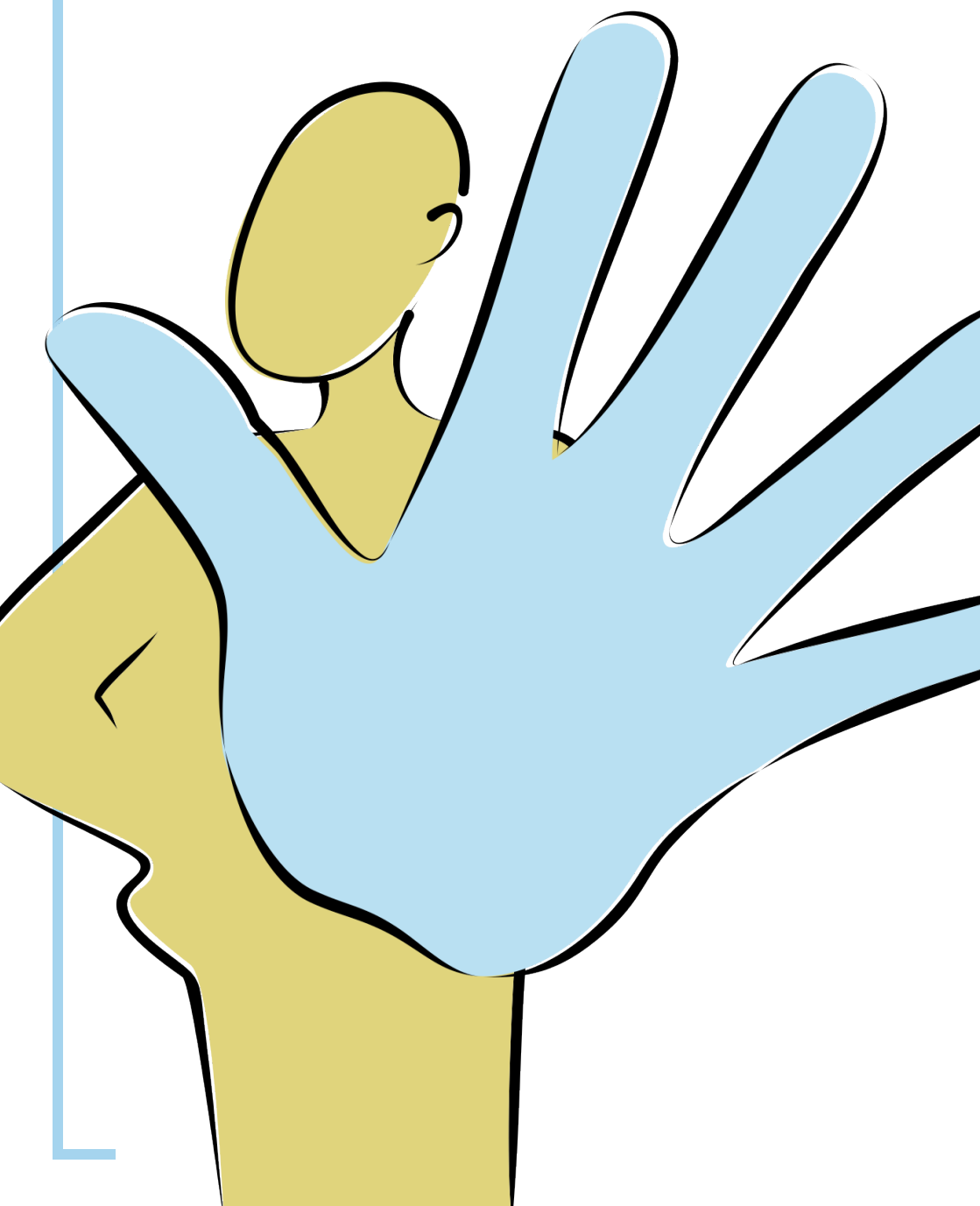
06 NAZNAČENIE VÍZIE

07 ROZHODUJÚCE PRINCÍPY A PRAVIDLÁ SPRÁVANIA

09 APLIKAČNÝ ROZSAH

**11 HLÁSENIE OBVINENÍ ZO SEXUÁLNEHO ZNEUŽÍVANIA,
NÁSILIA ALEBO OBŤAŽOVANIA**

13 PRÍLOHA 1: DEFINÍCIE

ÚVOD A PREAMBULA

Nadácia Heinricha Bölla (hbs) usiluje o vytvorenie a udržovanie pracovného prostredia, ktoré sa zakladá na rešpekte k ľudským bytostiam nezávisle od ich veku, pôvodu, triedy, kultúrnej alebo genderovej identity, sexuálnej orientácie alebo politických postojov – a to tak vo vedení a zahraničných kanceláriách, ako aj pri práci s dobrovoľníkmi a dobrovoľníčkami, doktorandkami a doktorandmi a ďalším súvisiacim personálom i partnermi a partnerkami organizácie. Súčasťou tejto misie je, že hbs nebude tolerovať akýkoľvek druh sexuálneho zneužívania, násilia, obťažovania alebo inej podoby sexualizovaného násilného konania.

Sexuálne zneužívanie, násilie, obťažovanie alebo iné podoby sexualizovaného alebo na genderi založeného násilného konania sú dôsledkami kultúry diskriminácie a privilegia, nerovných vzťahov a mocenských dynamík. Hbs preto vytvorila túto politiku na základe medzinárodných pravidiel na Ochranu pred sexuálnym zneužívaním, násilím a obťažovaním (PSEAH). Táto politika je súčasťou širšej ochrannej siete, ktorú tvoria taktiež Etický kódex hbs, Inštrukcie pre implementáciu tejto politiky a Politika nakladania so sťažnosťami a obvineniami.¹ Všetky pojmy použité v tomto dokumente sú medzinárodne uznávané definície a sú vysvetlené v priložených dokumentoch (pozri prílohu 1).

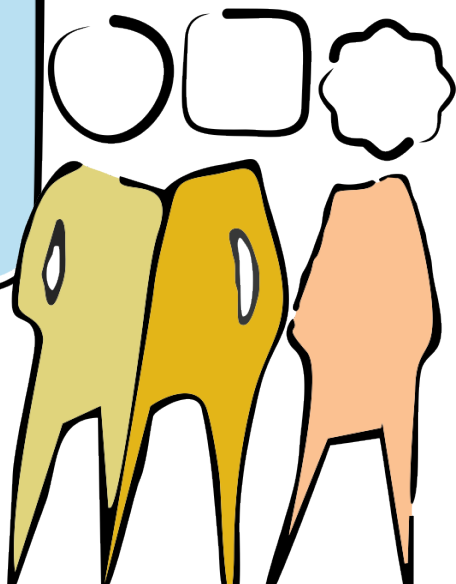
Sexuálne zneužívanie, násilie a obťažovanie, ako aj sexualizované násilie, prípadne násilie založené na genderi, predstavujú porušenie medzinárodne uznávaných právnych noriem a sú formami neprijateľného konania. Hbs berie vážne každú sťažnosť a s každou bude nakladať pri zachovaní dôvernosti. V prípadoch, keď sťažnosti budú poukazovať na porušenie politiky PSEAH, bude hbs konať v súlade so zásadami vytyčenými v dokumente „Nakladanie so sťažnosťami a obvineniami“ (pozri boellcity) a prijímať disciplinárne opatrenia, ktoré môžu viesť až k ukončeniu pracovného vzťahu.

¹ Tieto dokumenty sú prístupné zamestnancom a amestnankyniam hbs prostredníctvom boellcity.

2.

NAZNAČENIE VÍZIE

Hbs sa zasadzuje za dôsledné dodržiavanie ľudských práv a sociálnu spravodlivosť pre všetkých. Genderová demokracia a nulová tolerancia voči všetkým podobám sexuálneho zneužívania, násilia alebo obťažovania sú hlboko uložené na normatívnej, programovej a organizačnej úrovni hbs. Plne sa hlásime k naplňovaniu našich kľúčových princípov a považujeme ich za zdieľanú zodpovednosť a úlohu pre všetkých našich pracovníkov a pracovníčky aj s nami spojené partnerské organizácie a jednotlivcov.

ROZHODUJÚCE PRINCÍPY A PRAVIDLÁ SPRÁVANIA²

V záujme ochrany najzraniteľnejších skupín populácie a zaistenia, že budú rešpektované kľúčové hodnoty hbs, je nutné nasledovať tieto kľúčové princípy, ktoré sú začlenené pod politiku PSEAH³:

Sexuálne zneužívanie, násilie a obťažovanie predstavujú jednoznačne neprijateľné konanie, a preto môžu byť dôvodom pre disciplinárne kroky, ako je napomenutie, varovanie, písomné napomenutie alebo okamžité prepustenie.

Sexuálna aktivita s deťmi (osobami mladšími ako 18 rokov) je nepripustná nezávisle od veku plnoletosti alebo súhlasu (konsenzu), ktorý platí v danej krajine. Nesprávny odhad veku dieťaťa nie je ospravedlnenie.

Zmena peňazí, zamestnania, komodít alebo služieb za sex, prípadne sexuálne aktivity v rámci zreteľne nerovného mocenského vzťahu alebo inej formy ponížujúceho, znevažujúceho alebo vykoisťovateľského konania sú neprípustné. Týka sa to taktiež protislužieb súvisiacich s asistenciou alebo grantmi, ktoré sú spojené s účastníkmi a účastníčkami programov alebo projektov.

² Tieto sa zakladajú na šiestich princípoch Medziagentúrnej komisie IASC: „Šesť kľúčových princípov IASC vo veci sexuálneho zneužívania a násilia,“ v Správe Akčnej skupiny Medziagentúrnej komisie pre ochranu pred sexuálnym zneužívaním a násilím v podmienkach humanitárnych kríz z 13. júna 2002, Akčný plán, oddiel I.A.

³ Všetci, pre ktorých platí táto politika, budú ďalej označovaní ako ľudia hbs a partnerské organizácie. Pozri bod 4 a zároveň prílohu 1.

Ľudia hbs a partnerskej organizácie môžu rozhodovať alebo mať vplyv na rozhodnutie o tom, kto dostane služby a granty. Tak sa môžu dostať do mocensky nadradeného postavenia voči iným ľuďom. Hbs prehlbuje povedomie o citlivosti takých situácií a vyžaduje po svojich zamestnancoch a zamestnankyniach aj po súvisiacom personále, aby so svojím postavením nakladali zodpovedne.

V prípade, že osoba v hbs získa podozrenie alebo obavu vo veci sexuálneho zneužívania, násilia alebo obťažovania zo strany iného zamestnanca alebo súvisiaceho pracovníka, táto osoba musí okamžite hlásiť také obavy prostredníctvom zavedených mechanizmov pre hlásenie.

Ľudia hbs a partnerskej organizácie majú povinnosť vytvoriť a udržiavať prostredie, ktoré bráni neprijateľnému konaniu a podporuje implementáciu tejto politiky. Manažment na všetkých úrovniach má zvláštnu zodpovednosť za podporu a budovanie systémov, ktoré udržujú také prostredie.

TÁTO POLITIKA PLATÍ PRE

Zamestnancov a zamestnankyne hbs, konzultantky a konzultantov, dobrovoľníctvo, partnerky a partnerov organizácie, zmluvných spolupracovníkov a spolupracovníčky a ďalšie súvisiace osoby, ktorí budú ďalej nazývaní ľudia hbs a súvisiaci pracovníci a pracovníčky.

APLIKAČNÝ ROZSAH

4.1. Aplikačný rozsah s ohľadom na osoby

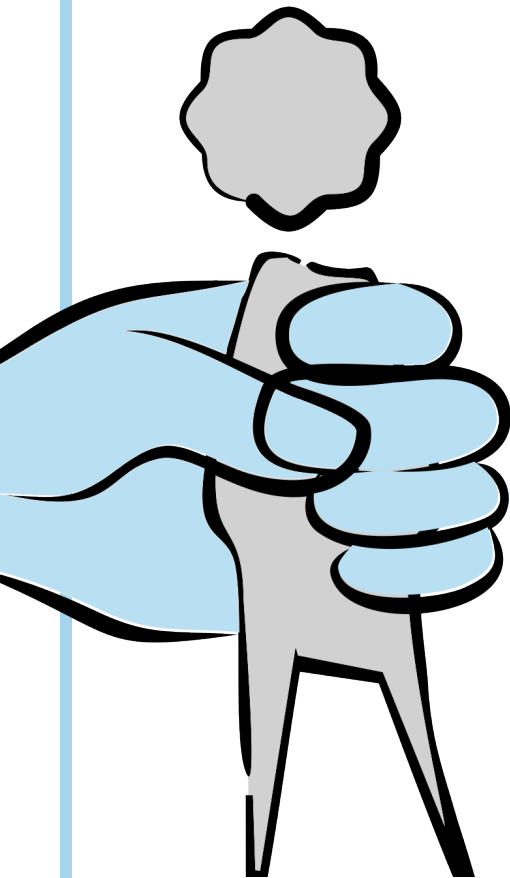
Táto politika definuje povinnosti hbs a nižšie definovaných osôb s ohľadom na ochranu pred sexuálnym zneužívaním, násilím a obťažovaním. Platí aj vtedy, keď je prísnejšia než zákony danej krajiny.

TÁTO POLITIKA PLATÍ PRE

- všetky osoby spojené s organizáciou vrátane všetkých zamestnancov a zamestnankýň zahraničných kancelárií, vyslaných zamestnancov a zamestnankýň hbs, osôb na stážach, osôb so štipendiom, medzinárodných a miestnych konzultantov a konzultantky, ktorí pracujú pre zahraničné kancelárie,
- dodávateľov a externé organizácie a ich zamestnancov a zamestnankyne, ako aj osoby, ktoré vstúpili do partnerského vzťahu s hbs v spojitosti s individuálnymi grantmi alebo benefitmi.

Sme plne oddaní ochrane všetkých našich kľúčových princípov a tieto princípy považujeme za spoločnú zodpovednosť a úlohu všetkých pracovníkov a pracovníčiek aj súvisiacich partnerských organizácií a jednotlivcov.

Osoby hbs zamestnané, kulzultujúce, dobrovoľne pomáhajúce, partnerské organizácie a ďalšie súvisiace osoby sú naďalej označovaní za osoby hbs alebo ľudí hbs a súvisiacich pracovníkov a pracovníčiek.

Hbs považuje za svoju zodpovednosť riešiť prípady nevhodného správania, ktoré sa týkajú ľudí, ktorí nie sú v hbs zamestnaní, ak sťažnosť a subjekt sťažnosti boli v kontakte cez prácu Nadácie (detaily o aplikačnom rozsahu uvádza dokument „Nakladanie so sťažnosťami a obvineniami“ na boellcity).

Hbs môže sťažnosti, ktoré nespadajú do rámca jej politiky, odovzdať relevantným inštitúciám, ktoré sa ďalej postarajú o ich vybavenie.

4.2. Projektoví partneri

Táto politika bude prikladaná ako dodatok/príloha k dohodám o spolupráci s partnermi hbs a tí ju budú podpisovať. Hbs poskytne informácie o školení v PSEAH a bude šíriť materiály podporujúce hlbšie povedomie a šíriť osvetu.

V prípade nevhodného správania, ktoré porušuje Etický kódex

a/alebo túto politiku a týka sa zamestnancov a zamestnankýň projektového partnera alebo súvisiacich pracovníkov a pracovníček, sa hbs bude riadiť systémom podávania sťažností a procedúrami pre nakladanie s prípadmi, ak samotný partner nemá zavedený ešte silnejší systém pre sťažnosti.

V prípade, že projektový partner nebude schopný reagovať na sťažnosť v súlade s minimálnymi požiadavkami a/alebo zakročiť proti sexuálnemu zneužívaniu, násiliu alebo obťažovaniu po tom, čo bolo také konanie preukázané a môže k nemu naďalej dochádzať, hbs prijme opatrenia, ktoré môžu zahŕňať ukončenie dohody o spolupráci.

5.

HLÁSENIE OBVINENÍ ZO SEXUÁLNEHO ZNEUŽÍVANIA, NÁSILIA ALEBO OBŤAŽOVANIA

Ktokoľvek má podozrenie na sexuálne zneužívanie, násilie alebo obťažovanie týkajúce sa ľudí hbs a súvisiacich pracovníkov, bude túto skutočnosť hlásiť ústne alebo písomne Tímu pre nakladanie s prípadmi a Genderovému styčnému bodu/poverenej osobe, prípadne anonymne prostredníctvom e-mailu/telefónu (pozri dokument „Nakladanie so sťažnosťami a obvineniami“ na boellcity).

Všetky zahraničné kancelárie si nastaví a zamestnancom ponúknu systém podávania/hlásenia sťažností, ktorý bude vhodne prispôsobený danému kontextu a poskytne informácie o zodpovedajúcich miestnych podporných službách pre ľudí hbs a partnerské organizácie.

- Jedinci, ktorí majú podozrenie alebo obavy zo sexuálneho zneužívania, násilia alebo obťažovania, sa musia zdržať vlastného vyšetrovania obvinenia alebo podozrenia.
- Správy je nutné písať s dobrou vôľou.
- Akákoľvek podoba pomsty alebo zastrašovania voči

sťažovateľom, whistleblowerom, poškodeným osobám/preživším alebo svedkom a svedkyniam je zakázaná.

- Jedinci, ktorí sú spojení s procedúrou nakladania so sťažnosťou, musia vyvinúť všetku snahu o zachovanie dôvernosti (pozri „Nakladanie so sťažnosťami a obvineniami“ vo veci informácií o dôvernosti a povinnom hlásení).
- Všetky osoby, na ktoré dopadá proces nakladania s obvinením, čo môžu, ale nemusia byť preživší, svedkovia a subjekt sťažnosti, majú právo, aby sa s nimi nakladalo dôstojne a s rešpektom.

Odchýlenie sa od vyššie stanovených princípov môže vyvolať disciplinárne kroky pre kohokoľvek v hbs a takým krokom môže byť až ukončenie pracovného vzťahu. Hbs očakáva od svojich partnerov, že budú zodpovedajúcim spôsobom konať v reakcii na sťažnosť a takisto v prípade, že sa sexuálne zneužívanie, násilie alebo obťažovanie preukáže.

Príloha 1. Definície

1.1 SEXUÁLNE ZNEUŽÍVANIE⁴

Sexuálne zneužívanie je definované ako plánované alebo dokonané zneužitie zraniteľného postavenia, mocenskej nerovnováhy alebo dôvery na sexuálne účely a môže taktiež znamenať – nie výlučne – finančný, sociálny alebo politický zisk zo sexuálneho zneužívania druhej osoby.

1.2 SEXUÁLNE NÁSILIE/NÁTLAK⁵

Sexuálne násilie je definované ako konanie alebo hrozba spočívajúca vo fyzickom útoku sexuálnej povahy, ktorý je vykonaný buď hrubou silou, alebo za nerovných podmienok či hrozby.

1.3 SEXUÁLNE OBŤAŽOVANIE

Sexuálne obťažovanie je definované ako nevyžiadané verbálne, neverbálne alebo fyzické správanie sexuálnej povahy alebo s cieľom alebo dôsledkom zneužitia dôstojnosti druhej osoby na základe genderu, zvlášť potom s cieľom vytvoriť ohrozujúce, nepriateľské, ponižujúce.⁶

1.4 SEXUÁLNE NÁSILIE⁷/SEXUALIZOVANÉ NÁSILIE

Sexuálne násilie je definované ako činy sexuálnej povahy proti jednej alebo viacerým osobám, ktoré nútia tieto osoby zúčastňovať sa činností sexuálnej povahy, a to hrubou silou alebo pod hrozbou použitia sily alebo iného ohrozenia, teda strachom z násilia, donútením, väznením, psychologickým

⁴ Štandardy OSN (ST/SGB/2003/13).

⁵ Štandardy OSN (ST/SGB/2003/13).

⁶ Nemecký zákon o rovnom zaobchádzaní (Allgemeines Gleichbehandlungsgesetz, AGG), oddiel 3(4) vo vzťahu k oddeleniu (2) 1, č. 1–4.

⁷ Medzinárodný trestný tribunál, Elements of Crime, článok 7 (1) (g) - 6 Zločin proti ľudskosti, sexuálne násilie.

útlakom, zneužitím moci, zneužitím utlačujúceho prostredia alebo nemožnosti danej osoby vyjadriť úprimný súhlas. Medzi podoby sexuálneho násillia patria znásilnenie, pokus o znásilnenie, nútená prostitúcia, sexuálne zneužívanie a nátlak, obchod s ľuďmi na účely sexuálneho vykorisťovania, detská pornografia, detská prostitúcia, sexuálne otroctvo, manželstvo z donútenia, nútené tehotenstvo, nútené verejné obnaženie, nútená skúška panenstva atď.

1.5 NÁSILLIE ZALOŽENÉ NA GENDERI

Násillie založené na genderi tu používame ako zastrešujúci pojem pre akékoľvek škodlivé správanie páchané proti vôli druhej osoby

Genderová demokracia a nulová tolerancia voči všetkým podobám sexuálneho zneužívania, násillia alebo obťažovania sú hlboko uložené na normatívnej, programovej a organizačnej úrovni hbs.

a na základe (spoločensky určených) genderových rozdielov. Ide o formy diskriminácie, v ktorých jedinci nemôžu uplatňovať svoje ľudské práva a slobody garantované medzinárodným právom (vrátane zmlúv o ľudských právach, ako je Dohovor OSN o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, CEDAW) z dôvodu genderu alebo genderovej identity. Ženy a dievčatá po celom svete sú disproporčne častejšie obeťami násilia na základe genderu. Tento pojem sa preto najčastejšie používa na zdôraznenie špecifickej zraniteľnosti žien a dievčat voči násiliu v dôsledku genderovej nerovnosti. Avšak aj muži, chlapci, homosexuáli a trans a intersex osoby bývajú obeťami násilia na základe genderu. Sexuálne zneužívanie a nátlak patria medzi také formy násilia. Sexualizované/sexuálne násilie samotné môže byť formou násilia na základe genderu.

1.6 OCHRANA PRED SEXUÁLNYM ZNEUŽÍVANÍM,

NÁSILÍM A OBŤAŽOVANÍM

Skratku PSEA používa predovšetkým OSN a nevládne organizácie pre opatrenia, ktoré sa prijímajú v záujme ochrany osôb, ktoré čelia riziku sexuálneho zneužívania alebo násilia zo strany svojich spolupracovníkov a súvisiacich pracovníkov.

Hbs do svojej politiky zahŕňa taktiež obťažovanie (anglicky harassment), teda používa pojem „Ochrana pred sexuálnym zneužívaním, násilím a obťažovaním“, čo v angličtine tvorí skratku PSEAH.

1.7 OCHRANNÉ OPATRENIA

Ochrannými opatreniami⁸ sa rozumie zastrešujúci termín, používaný predovšetkým v Spojenom kráľovstve a v Írsku na ochranu

8 Pozri dokument „Safeguarding the People“ (Ochrana ľudí). Komisia pre kvalitu starostlivosti. 18. júna 2014, <https://www.cqc.org.uk/what-we-do/how-we-do-our-job/safeguarding-people>. Pozri tiež VENRO, Schutz vor sexualisierte Gewalt und Ausbeutung in der Entwicklungszusammenarbeit und Humanitären Hilfe – Handreichung, 2019, s. 5.

zdravia, kvality života a ľudských práv jedincov. Patrí medzi ne zodpovednosť organizácií za to, že ich zamestnanci, činnosť a programy nevedú k ujme na deťoch a zraniteľných dospelých a nevytvárajú riziko ujmy a násilia voči nim.⁹ PSEA a ochrana detí spadajú pod tento zastrešujúci pojem. Všeobecne sa netýka sexuálneho obťažovania zo strany zamestnancov.¹⁰

1.8 ĽUDIA NADÁCIE HEINRICHA BÖLLA

A SÚVISIACI PRACOVNÍCI

Pojem „ľudia hbs a súvisiaci pracovníci a pracovníčky“ sa vzťahuje na všetkých zamestnancov, zamestnankyne a ďalších pracovníkov a pracovníčky Nadácie Heinricha Bölla. Platí taktiež pre osoby na stážach, so štipendiom aj partnerky a partnerov Nadácie Heinricha Bölla a zahraničných kancelárií Nadácie Heinricha Bölla vrátane miestnych zamestnancov a zamestnankýň Nadácie Heinricha Bölla, ktorí pôsobia v zahraničných kanceláriách. Tento pojem sa okrem toho vzťahuje taktiež na organizácie, ktoré nie sú súčasťou Nadácie a ich zamestnancov a zamestnankýň a jedincov, ktorí sú spolupracujúcimi partnermi alebo majú dohodu s Nadáciou vo veci jednotlivých grantov alebo benefitov.

1.9 POŠKODENÁ OSOBA

Osoba, ktorá údajne utrpela sexuálne zneužívanie, násilie alebo obťažovanie.

1.10 SŤAŽOVATEĽ

Osoba, ktorá podala sťažnosť (môže ísť o poškodenú osobu, ale nemusí).

1.11 SUBJEKT SŤAŽNOSTI

Osoba, ktorá sa údajne dopustila porušenia tejto politiky a je predmetom sťažnosti alebo obvinenia.

9 Pozri tiež CHSAlliance, https://www.chsalliance.org/files/files/PSEA_Info_final.pdf.

10 CHSAlliance, PSEA Implementation Quick Reference Handbook, 2017.

1.12 VÝSLEDOK VYŠETROVANIA

Keď už je dokončené vyšetrovanie a vypracovaná vyšetrovacia správa, o výsledných odporúčaníach píšeme ako o „výsledkoch vyšetrovania“.

1.13 WHISTLEBLOWER¹¹

Pojem „whistleblower“ sa vzťahuje na sťažovateľa/sťažovateľku, ktorý/ktorá nie je poškodenou osobou, ale je zamestnancom Nádacie Heinricha Bölla alebo súvisiacim pracovníkom a nahlásil incident. V OSN, podľa podmienok stanovených bulletinom generálneho tajomníka OSN¹² o ochrane pred postihmi za hlásenie, sú zamestnanci, sťažisti, prípadne dobrovoľníci OSN oprávnení získať ochranu za určitých podmienok, ak nahlásia nevhodné správanie. Pravidlá pre whistleblowing v organizácii môžu podporiť zamestnancov a zamestnankyne vo vyjadrení obáv alebo podozrenia z nevhodného správania zo strany kolegov a kolegyň tak, že sa takým ľuďom zaistí ochrana pred postihom a že sa vyjasnia pravidlá a procedúry pre hlásenie a nakladanie s takými prípadmi.¹³ Pozri tiež Pravidlá pre whistleblowing od organizácie Malteser International.¹⁴

11 Na základe definície „whistleblowera“ v Glosári OSN pre sexuálne zneužívanie a násilie; pozri OSN, Glossary on Sexual Exploitation and Abuse, 2. vydanie, 2017.

12 V súlade s bulletinom generálneho tajomníka OSN S/SGB/2005/21.

13 OSN, Statement of Commitment on Eliminating Sexual Exploitation and Abuse by UN and Non-UN Personnel (Vyhlásenie k eliminácii sexuálneho zneužívania a násillia zo strany zamestnancov OSN aj osôb mimo neho) (2006, aktualizované 2011) odsek. 5: „Prijať zodpovedajúce opatrenia podľa našich najlepších schopností v záujme ochrany osôb pred postihmi v prípadoch, keď sa obvinenie zo sexuálneho zneužívania a násillia týka pracovníkov a pracovníčiek OSN.“

14 Malteser International, Whistleblowing Guidelines, 2016.

